

PLANI VJETOR I AGJENCISË SË SIGURISË NACIONALE PËR VLERËSIMIN E RREZIQEVE NGA KORRUPSIONI PËR VITIN 2022

I. Hyrje

Plani vjetor i Agjencisë së Sigurisë Nationale për vlerësimin e rreziqeve nga korrupsioni për vitin 2022, është një dokument i përgatitur në përputhje me Konkluzionin e Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut, i përcaktuar në ekstraktin të Projekt procesverbalit të seancës së pesëdhjetë e pestë, e mbajtur më 28.6.2022, a dhe në lidhje me Rekomandimin II të raportit të pajtueshmërisë PEKO (raundi i pestë i vlerësimit).

Në Planin vjetor për vlerësimin e rreziqeve të korrupsionit për vitin 2022, është dhënë propozim për qëllimet dhe kompetencat e agjencisë, të identifikuar me fushat e rreziqeve të ndjeshme ndaj korrupsionit në kuadër të funksionit të operacioneve dhe mekanizmave të kontrollit për parandalimin dhe tejkalimin e rreziqeve nga korrupsioni.

II. Objektivat dhe kompetencat e Agjencisë së Sigurisë Nationale

Me Ligjin e Agjencisë së Sigurisë Nationale ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut" nr. 108/19), për mbrojtjen e sigurisë Nationale të shtetit, gjegjësisht për mbrojtjen e pavarësisë, sovranitetit, rendit kushtetues, lirive dhe të drejtave themelore të njeriut dhe të qytetarit, të garantuara me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë së Veriut, si dhe çështje të tjera me interes të sigurisë nationale të vendit, u themelua Agjencia e Sigurisë Nationale, si organ i pavarur i administratës shtetërore me cilësi të personit juridik.

Agjencia si një nga aktorët e bashkësisë së sigurisë dhe inteligjencës në Republikën e Maqedonisë së Veriut ka një rol të rëndësishëm në mbrojtjen e sigurisë Nationale të vendit, duke ruajtur stabilitetin social, ekonomik dhe politik të nevojshëm për mbijetesën e saj, si dhe ruajtjen e rendin kushtetues dhe zbatimin pa probleme të lirive dhe të drejtave themelore të njeriut dhe të qytetarit, të garantuara me Kushtetutë.

Kompetencat e agjencisë janë të përcaktuara saktësisht në Ligjin e Agjencisë së Sigurisë Nationale, i cili përcakton se agjencia mbledh, përpunon, analizon, vlerëson, shkëmben, ruan dhe mbron të dhënat dhe informacionet, me qëllim zbulimin dhe parandalimin e aktiviteteve që lidhen me kërcënimet e sigurisë dhe rreziqet për sigurinë nationale të vendit, si më poshtë:

- spiunazhi,
- terrorizmi dhe financimi i tij,
- ekstremizmi i dhunshëm,
- të gjitha format e veprimtarive të rënda kriminale dhe të organizuara, të drejtuara kundër shtetit,
- parandalimi i krimeve kundër njerëzimit dhe të drejtës ndërkombëtare.
- prodhimi dhe përhapja e paligjshme e armëve të shkatërrimit në masë ose përbërësve të tyre, si dhe materialeve dhe pajisjeve të nevojshme për prodhimin e tyre me rëndësi strategjike për shtetin,

- cenimi i interesave jetike ekonomike dhe sigurisë financiare të shtetit,
- çrregullimi i sigurisë së bartësve të funksioneve të larta shtetërore, dhe i objekteve me rëndësi strategjike të shtetit,
- zbulimi dhe parandalimi i aktiviteteve të tjera që lidhen me kërcënimet dhe rreziqet e sigurisë për sigurinë nacionale të vendit.

Agjencia gjithashtu kryen kontrole të sigurisë në pajtim me Ligjin e Agjencisë së Sigurisë Nacionale dhe ligje të tjera.

III. Zonat e identifikuar të ndjeshme ndaj korrupsionit në kuadër të fushëveprimit të Agjencisë së Sigurisë Nacionale

Fushat e rrezikut për korrupsion në kuadër të fushëveprimit të Agjencisë së Sigurisë Nacionale rrjedhin nga specifikat e kompetencave të agjencisë, të përcaktuara me ligj.

Në përgjithësi, rreziku i korrupsionit mund të identifikohet si:

- rreziku i keqpërdorimit të pozitës dhe autoritetit zyrtar;
- rreziku i zbulimit të informacionit të klasifikuar;
- rreziku i sjelljes joprofesionale në veprim ose mosveprim të punonjësve në kryerjen e detyrave të tyre zyrtare nën ndikimin e korrupsionit;
- mosrespektimi i rregullave dhe i rregulloreve të Agjencisë së Sigurisë Nacionale;
- rreziku në fushën e prokurimit publik nga konflikti i interesave, veprimet korruptive të personave të ngarkuar me përgatitjen e specifikimeve teknike për prokurimin publik, gjatë planifikimit të furnizimit publik, si dhe rreziku i ndikimit, nepotizmit, klientelizmit dhe kronizmit.

IV. Mjetet dhe mekanizmat e kontrollit për tejkalimin e zonave të rreziqeve të zbuluara

Si pjesë e detyrimeve ligjore, Agjencia e Sigurisë Nacionale ka vendosur masa dhe aktivitete që janë të dobishme në fushën e parandalimit dhe uljes së rrezikut të korrupsionit, si dhe disa nga mjetet dhe mekanizmat e kontrollit janë të përcaktuara në Ligjin e Agjencisë së Sigurisë Nacionale, si:

- Agjencia e Sigurisë Nacionale ka caktuar person të autorizuar për pranimin e aplikacioneve të paraqitura për mbrojtjen e brendshme dhe raportimin sipas Ligjit të Mbrojtjes së Informatorëve dhe ka përgatitur akte të brendshme për mënyrën e veprimit për raportim të mbrojtur të brendshëm dhe të jashtëm;
- Agjencia e Sigurisë Nacionale ka caktuar person zyrtar për të ndërmjetësuar në ushtrimin e të drejtës për qasje të lirë në informacion

Ligji i Agjencisë së Sigurisë Nacionale është kuadër ligjor solid në pjesën e rendit juridik të mbikëqyrjes së funksionimit të Agjencisë nga organet mbikëqyrëse: Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së Veriut drejtpërdrejt dhe përmes organeve kompetente punuese, Avokati i Popullit, Drejtoria e Sigurisë së Informacionit të Klasifikuar, Enti Shtetëror i Revizionit, Këshilli i Mbikëqyrjes Civile dhe organe të tjera mbikëqyrëse.

- Organet mbikëqyrëse kanë të rregulluara saktësisht autorizimet në kryerjen e kontrollit dhe të mbikëqyrjes, në fushën e funksionimit, përdorimit të masave, ekzekutimit të buxhetit të Agjencisë, kryerjes së mbikëqyrjes eksperte etj.

- Agjencia e Sigurisë Nacionale ka miratuar Kod të sjelljes etike të punonjësve, qëllimi i të cilit është zbatimi i standardeve dhe i vlerave etike në ushtrimin e kompetencave ligjore të agjencisë, duke respektuar parimet e ligjshmërisë, interesit publik dhe të mirës publike, hierarkisë dhe nënshtrimit, profesionalizmit, besnikërisë, objektivitetit, neutralitetit politik, integritetit, besueshmërisë, përgjegjësisë dhe efikasitetit, ekonomisë dhe efektivitetit. Mosrespektimi i kodit është bazë për përgjegjësinë disiplinore dhe sanksionimin e punonjësve të agjencisë;
- Në fushën e llogaridhënies dhe transparencës, agjencia vepron në pajtim me detyrimet ligjore të përcaktuara në Ligjin e Agjencisë së Sigurisë Nacionale dhe aktet nënligjore, për mënyrën e informimit dhe të komunikimit me publikun.

Agjencia e Sigurisë Nacionale, në pajtim me zonat e identifikuara të ndjeshme ndaj korrupsionit, do të vazhdojë në të ardhmen të krijojë mjete dhe mekanizma kontrolli, që do të kapërcejnë sfidat dhe do të parandalojnë ose minimizojnë faktorët që e mundësojnë korrupsionin.

Në këtë kontekst, Agjencia do të ndërmarrë këto aktivitete:

- Vlerësimi i vazhdueshëm dhe me kohë i rreziqeve reale;
- Forcimi i integritetit individual të secilit anëtar të Agjencisë, ndërsa me këtë mënyrë edhe kapaciteti institucional i Agjencisë në tërësi për të kundërshtuar dhe parandaluar me sukses korrupsionin;
- Forcimi i personelit në njësitë organizative përgjegjëse për kontrollin e brendshëm, auditimin e brendshëm, furnizimin publik;
- Forcimi i rolit të personit të autorizuar për pranimin e aplikacioneve të dorëzuara, me qëllim të raportimit të brendshëm të mbrojtur sipas Ligjit të Mbrojtjes së Informatorëve;
- Respektimin e përpiktë të rregullativës ligjore, akteve nënligjore dhe rregulloreve të brendshme të Agjencisë dhe përmirësimin e vazhdueshëm të tyre në pajtim me dobësitë dhe nevojat e konstatuara;
- Edukimi i vazhdueshëm përmes një sistemi trajnimesh për të gjithë punonjësit në fushën e antikorrupsionit;
- Inicimi i ndryshimeve ligjore, me qëllim përcaktimin e kriterëve, kushteve dhe standardeve për punonjësit që do të kontribuojnë në parandalimin dhe uljen e rrezikut të korrupsionit;
- Përgatitja dhe përmirësimi i vazhdueshëm i procedurave të shkruara për zbatimin e procedurave të prokurimit publik, realizimi i kontratave dhe magazinimin, me qëllim që të sigurohet zbatimi i duhur i kornizës normative për prokurimin publik;
- Respektimi i përpiktë i parimeve bazë të Kodit të sjelljes në kryerjen e furnizimit publik;
- Vendosja e sistemit të brendshëm për mbikëqyrjen dhe kontrollin e procedurave të furnizimit publik dhe monitorimin me shumë shtresa (vertikale dhe horizontale) të të gjithë dokumentacionit dhe fazave të prokurimit publik, duke përfshirë analizën e prokurimeve të mëparshme me një raport gjithëpërfshirës për arsyet e mosrealizimi;
- Vendosja e praktikës për raportimin e rasteve të rreziqeve të mundshme të personi përgjegjës për integritetin, pranimin e dhuratave dhe konfliktin e interesit;
- Trajnimi i vazhdueshëm dhe ngritja e njohurive të punonjësve të kualifikuar dhe profesionistë për kryerjen e furnizimeve publike, motivimi dhe rritja e tyre në karrierë.

Në kuadër të strukturës organizative të Agjencisë së Sigurisë Nacionale është krijuar njësi e posaçme organizative për kontrollin e brendshëm, e cila ndër të tjera ka kompetencë të përcaktuar me ligj për të vlerësuar ligjshmërinë dhe respektimin e standardeve profesionale në agjenci, si dhe puna për ankesat, konflikti i interesit dhe rreziqet e korrupsionit, në bashkëpunim me organin kompetent.

Duke pasur parasysh fushat e identifikuara që janë të ndjeshme ndaj korrupsionit, forcimi i integritetit profesional i stafit të agjencisë, mbetet një nga përgjegjësitë kryesore.

- Agjencia e Sigurisë Nacionale, nëpërmjet promovimit të kapaciteteve normative dhe institucionale do të vazhdojë të zhvillojë dhe të zbatojë mekanizma efikase dhe funksionale që do të ulin rreziqet e korrupsionit.